

Під час викладання науки «Земельне та аграрне право» для студентів спеціальності «Правознавство» доцільним та ефективним є включення одного-двох проблемних питань до окремих навчальних лекцій, зокрема:

Тема	Проблемні питання
Правові форми використання земель	1. Право власності на землю: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення 2. Правові засади розмежування земель державної і комунальної власності
Набуття і реалізація прав на землю	1. Правове регулювання застави земельних ділянок: сучасний стан і перспективи розвитку 2. Особливості спадкування земельних ділянок
Управління в галузі використання і охорони земель	1. Проблеми правового і організаційного забезпечення ведення державного земельного кадастру
Землі України	1. Актуальні питання використання земельних ділянок житлової та громадської забудови 2. Особливості правового режиму земель водного фонду: колізії земельного та водного законодавства і шляхи їх вирішення
Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного господарювання	1. Фермерське господарство як сучасна форма аграрного підприємництва: проблеми і перспективи розвитку 2. Соціально-економічна роль і призначення особистих селянських господарств
Відповідальність за порушення земельного законодавства	1. Проблема встановлення спеціального виду юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства

Під час проведення *семінарських занять* найширше використання отримала робота в *міні групах*, під час якої академічна група поділяється на невеликі групи (по 5–6 студентів), кожна з яких отримує окреме завдання. Завдання можуть бути як самостійними, аналогічними, так і бути частиною єдиного завдання. Після обговорення від кожної групи виступає представник, який доповідає аудиторії про результати вирішення завдання малою групою. Вирішення загальної проблеми (питання) може бути поставлене у залежність від вирішення завдань кожної групи, що сприятиме зростанню зацікавленості студентів. Робота в мінігрупах доцільна під час опрацювання матеріалу щодо форм власності на землю та форм землекористування, правового режиму окремих категорій земель, організаційно-правових форм суб'єктів аграрного господарювання тощо.

Логущенко І.М. завідувачка лабораторії
наукового забезпечення впровадження
новітніх форм та методів навчання
навчально-методичного відділу

ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ НА ЗАСАДАХ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Основою досягнення високої мотивації і ефективної організації освітнього процесу є, насамперед, правильне ранжування пріоритетних рішень, що передбачає перевагу принципу «освіта для студента» над принципом «студент для освіти». Найкращі можливості для кар'єри в бізнесі, науковій діяльності або в міжнародних організаціях з високим рівнем оплати праці матимуть саме ті студенти, які навчалися у закладі з потужною системою якісної професійної освіти, однією з фундаментальних передумов створення та функціонування якої є розробка навчальних планів на засадах студентоцентрованого освітнього процесу.

Реалізація сучасних запитів підготовки фахівців, досягнення максимальної затребуваності особистісного потенціалу кожного здобувача вищої освіти, так само як і усвідомлення кожним з них своєї значимості можуть бути забезпечені лише через втілення таких принципів побудови студентоцентрованих навчальних планів:

— формування навчального плану має відповідати алгоритму, що підпорядковується принципу жорсткої вертикалі з проектуванням компетентностей на її вершині, та включає таку послідовність: «компетентності – результати навчання – назва дисципліни – структурно-логічна схема – навчальний план»;

— в основу навчального плану мають бути покладені найбільш актуальні у конкретній професійній сфері та затребувані сучасним ринком праці компетентності (у тому числі такі, що прогнозовано будуть затребувані у найближчі 4–5 років);

— результати навчання, на основі яких формуються установки та вимоги до змісту наук (дисциплін), повинні тісно корелювати із даними компетентностями та впливати з них;

— структурно-логічна схема навчального плану має забезпечувати не лише необхідну послідовність вивчення навчальних дисциплін, а й можливість реалізації окремим студентом гнучкої індивідуальної траєкторії навчання з метою отримання останнім поглибленої підготовки за тим чи тим спрямуванням, а також з метою врахування та посилення його вроджених здібностей (здатностей).

Найскладнішим питанням у даному контексті є питання визначення вимог до структури та технології (процедур) проектування компетентностей, яких, наприклад, ні в Україні, ні тим більше у КНЕУ ще не розроблено. У Європі напрацьовано два переліки так званих «загальних компетентностей» (*generic competences, soft skills, transferable skills*): один у матеріалах Tuning, другий – у матеріаліх OECD (2006) під назвою «ключові компетентності», однак не існує єдиних загальноєвропейських підходів щодо формування компетентностей фахових або, як їх ще називають професійних. У східному регіоні є практики функціонування «Єдиного класифікатору компетентностей» на рівні стандартів навчального закладу (досвід Національного дослідницького університету «Вища школа економіки»). Такий класифікатор передбачає присвоєння кожному з видів компетентностей спеціального коду, забезпечує можливість виокремлення серед компетентностей, що неоднаково сформульовані в стандартах різних спеціальностей, компетентностей із загальним ядром, дозволяє вимірювати їх, описувати компетентностні складові та порівнювати їх на різних спеціальностях (спеціалізаціях).

У той же час порівнюваність програмних компетентностей подібних освітніх програм в умовах, коли щонайменше 25 % дисциплін студент обирає самостійно, а затребувані компетентності, обумовлені частою зміною вимог до спеціальності, професії чи посади, стають іншими кожні рік-два, рішення з класифікатором компетентностей уже не видається таким привабливим і не реалізує в повній мірі принципів студентоцентрованого навчання. Для підтримки класифікатору в актуальному стані його доведеться переглядати щонайрідше кожні три роки (це максимальний строк для оновлення робочих навчальних програм з дисциплін в КНЕУ).

Як відомо, найрозвинутіші нації світу не характеризуються жорстким регламентуванням освітніх процедур і процесів. Їх освітні системи функціонують і регулюються в умовах реальної демократії та конкуренції, завдяки чому освіта розвивається стрімкішими темпами ніж суспільство та промисловість. Таким чином, найкраще розробляти концепцію щодо визначення вимог до структури та технології формування компетентностей за найменш формалізованого підходу.

Так само, значною мірою, на нашу думку, підвищиться якість освітнього матеріалу та викладання дисциплін, коли натомість стандартизованому проектуванню навчальних планів створити умови, за яких кафедри університету конкуруватимуть одна з одною. Дана умова може бути реалізована, наприклад, за такого проектування вибіркової складової навчальних планів, коли студенту пропонуватиметься на вибір в одному семестрі кілька вибірових дисциплін з-поміж 10-ти дисциплін наскрізного загальноуніверситетського переліку (особливо актуально це для початкових курсів освітнього ступеню бакалавр). Кафедри, дисципліни яких обиратимуться, отримають додаткові стимули до роботи. Через популярність серед студентів в університеті чіткіших авторитетно-рейтингових позицій набудуть видатні науково-педагогічні працівники. Вибіркові ж дисципліни, які не обиратимуться або обиратимуться невеликою кількістю студентів, згодом будуть виключені з навчальних планів через незатребуваність компетентностей, що формуються їх змістом.

У той же час не можна формувати освітню програму виключно за запитам студентів, які не можуть знати достатньо глибоко всіх тенденцій сфери практичної діяльності за обраною спеціальністю (спеціалізацією). Тому студентоцентрований підхід у формуванні нормативної складової навчального плану на відміну від варіативної необхідно реалізовувати через кардинально протилежний вектор. Відтак, для розробки навчальних планів проектування «нормативних» компетентностей необхідно підпорядкувати блочній системі. Спочатку необхідно сформулювати загальні компетентності за блоками: 1) гуманітарної підготовки, 2) загальноєкономічної підготовки, 3) професійної підготовки. Потім розширити їх з необхідними коментарями та доповненнями в розрізі курсів навчання. На наступному етапі, керуючись змістом уже напрацьованих загальних компетентностей, необхідно окреслити професійні компетентності спеціальності та, за необхідності, професійні компетентності спеціалізації. Наступним кроком має стати формулювання нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти у термінах результатів навчання крізь призму визначених компетентностей. Результати навчання, в свою чергу, визначають конкретний перелік дисциплін, з яких і буде сформований навчальний план.

Така концепція, на нашу думку, дозволить побудувати в КНЕУ конкурентні навчальні плани нового покоління та посилити наявні освітні потужності.